

ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

УДК 364.22

Веремчук А.В.

аспірантка,
Інститут демографії та соціальних досліджень
імені М.В. Птухи
Національної академії наук України

ВИМІРЮВАННЯ БІДНОСТІ ЗА АКТИВАМИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ ПОКАЗНИКА

Останні декілька років для вимірювання бідності в економічно розвинутих країнах, крім стандартних монетарних критеріїв бідності за доходами та споживчими витратами, використовується показник бідності за активами. За використання цього індикатора враховуються наявні у домогосподарства фінансові та нефінансові ресурси. Стаття присвячена розробленню методичного підходу до визначення бідності за активами. Визначено складники показника та потенціал його використання у поєднанні з показником бідності за доходами. Зокрема, підсумовано результати проведених досліджень, в межах яких використовувалася комбінована модель вимірювання бідності за активами та доходами. Описано важливість вимірювання бідності за активами для коригування соціальної політики, а також основні складнощі вимірювання бідності за критерієм активів в Україні.

Ключові слова: бідність домогосподарств, фінансові активи, нефінансові активи, монетарні показники бідності, заощадження, вимірювання бідності.

Последние несколько лет для измерения бедности в экономически развитых странах, кроме стандартных монетарных критериев бедности по доходам и потребительским затратам, используется показатель бедности по активам. При использовании этого индикатора учитываются имеющиеся у домохозяйства финансовые и нефинансовые ресурсы. Статья посвящена разработке методического подхода к определению бедности по активам. Определены составляющие показателя и потенциал его использования вместе с показателем бедности по доходам. Отдельно подведены итоги проведенных исследований, в которых использовалась комбинированная модель измерения бедности по активам и доходам. Описана важность измерения бедности по активам для корректировки социальной политики, а также основные трудности измерения бедности по критерию активов в Украине.

Ключевые слова: бедность домохозяйств, финансовые активы, нефинансовые активы, монетарные показатели бедности, сбережения, измерение бедности.

Apart from standard monetary criteria of poverty by income and consumption expenditures, during the last several years in economically developed countries for poverty measurement, the asset-based indicator of poverty was used. When this indicator is used all financial and non-financial assets of households are taken into account. The article is devoted to the development of the methodical approach to the identification of poverty based on assets. We defined the components of the indicator and potential of its usage in combination with poverty by income indicator. The results of conducted research, in which the mixed approach to poverty measurement by assets and income was used, are summed up. We also described the importance of poverty by assets measurement for changes in social policy and the main difficulties of poverty by assets measurement in Ukraine.

Keywords: poverty of households, financial assets, non-financial assets, monetary indicators of poverty, savings, measurement of poverty.

Постановка проблеми. Упродовж досить тривалого періоду у дослідженнях бідності акцент здійснювався на вивченні бідності за доходами та за патернами споживчих витрат. Критерій «доходу» використовувався зокрема через доступність інформації та можливість здійснення порівнянь між країнами без витрат ресурсів на проведення опитувань (оскільки інформація про доходи збирається на рівні країни державними статистичними офісами). Однак в останні десятиліття в академічному середовищі почалися дискусії щодо повноти цих критеріїв. У результаті з'являється концепт багатомірної бідності, який враховує як монетарні, так і немонетарні показники. Паралельно з цим економісти, які звикли користуватися монетарними показниками бідності, звернули увагу на недостатність критерію доходів для виміру бідності і почали проводити дослідження, які враховують не лише грошові потоки, які проходять через домогосподарство, але і наявні у сім'ях активи. Основний аргумент: доходи можуть охарактеризувати теперішній стан домогосподарства, але на основі даних про доходи ми не можемо дійти жодних висновків щодо майбутнього добробуту домогосподарств. Питання ставилося таким чином: якщо родина втратить повністю дохід або значну його частку і певний час не буде отримувати жодних соціальних трансфертів, то як довго за рахунок власних активів домогосподарство зможе підтримувати звичний / необхідний для задоволення базових потреб рівень споживання?

Для українського суспільства з урахуванням подій останніх чотирьох років ця тема є надзвичайно актуальною. У результаті військового конфлікту значна частина жителів зони АТО та прилеглих територій, повністю втративши свої доходи, через відсутність накопичень опинилися у вкрай скрутному фінансовому становищі.

Для академічного середовища актуальність статті полягає у необхідності, по-перше, розглянути місце критерію *бідності за активами* серед інших монетарних критеріїв, по-друге, підсумувати наявний досвід проведених досліджень. Необхідно також визначити, чи є можливим в українських реаліях вивчення бідності за активами і наскільки це важливо.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В Україні проблеми бідності почали вивчати ще у 1990-х рр. До відомих українських дослідників проблеми бідності можна віднести Е.М. Лібанову [1], Л.М. Черенько [2], Н. Харчен-

ко [3]. Серед робіт, опублікованих за останній час, можна виділити статтю Л.М. Черенько [2], яка присвячена новим для українського соціуму формам бідності, а також роботу С.В. Полякової та Т.В. Новосільської [4], в якій аналізується бідність населення за споживчими витратами. У країнах Заходу ситуація дещо інша: там вже були проведені комплексні обстеження, в яких дослідники використовували об'єднані критерії бідності за доходами та активами. Прикладами таких досліджень можуть бути роботи Ф. Азпїтарте [5], А. Брандоліні та ін. [6], Д.В. Ротвелл та Р. Хавеман [7]. Крім цього, активно обговорюється в академічному середовищі потенціал соціальної політики, яка базується, зокрема, на аналізі багатства домогосподарств [8].

Наскільки нам відомо, в Україні натепер не було проведено комплексних досліджень бідності за активами, результати яких були б опубліковані. Також методологічні аспекти вимірювання бідності за активами або досвід використання цього критерію не були висвітлені у статтях: наявні натепер роботи більше концентруються на окремих типах активів (наприклад, проблеми заощадження домогосподарств або бідність за житловими умовами).

Формулювання цілей статті. Метою статті є розроблення методичних підходів до визначення бідності за активами як відсутності фінансових та нефінансових ресурсів для задоволення базових потреб у період різкого падіння / повної відсутності доходу.

Виклад основного матеріалу. Вимірюючи бідність, дослідники використовують монетарні та немонетарні критерії. До немонетарних показників бідності належать, наприклад, бідність за виміром здоров'я та харчування, оскільки наявність серйозних хвороб та недостатність харчування у вимірі калорійності раціону є непрямыми свідченнями бідності; або бідність за житловими умовами, коли домогосподарства, що проживають у поганих житлових умовах, вважаються бідними [9, р. 33].

До монетарних індикаторів бідності, яким віддають перевагу переважно економісти, належать такі показники, як дохід, витрати на споживання та активи. Дохід визначається звичайно дослідниками як сума доходу від праці, приватних трансфертів, пенсій та інших соціальних трансфертів, отриманих відсотків та дивідендів. За можливості вибору між вимірюванням за доходами і споживанням перевага віддається споживчим витратам: вони менше

піддаються сезонним коливанням; відображають доступність кредитних коштів для домогосподарств [9, р. 33] і є більш «показовими» у разі досліджень домогосподарств із країн зі значним тіньовим сектором, коли значна частка доходу отримується неофіційно, в результаті чого населення має тенденцію до заниження / надання неправдивої інформації щодо власних доходів під час відповіді на питання опитувальника.

В Україні, вимірюючи бідність за споживанням, використовують (1) структурний критерій: частка витрат на харчування у структурі сукупних витрат (межа бідності – 60% сукупних витрат на їжу); (2) критерій калорійності харчового раціону на добу (межа бідності – 2100 ккал); (3) відносний критерій: бідними вважаються особи з витратами меншими за 75% медіанного рівня сукупних еквівалентних витрат. Для більш коректного вимірювання критерії поєднують [4, с. 23].

В останні роки звертають увагу (наприклад, [6, р. 6–7]) на те, що дані про дохід є недостатніми під час вимірювання бідності: вони мають бути доповнені інформацією про наявні у домогосподарства активи. Цей підхід до вимірювання бідності в літературі називають вимірюванням бідності за активами. Дослідники [7; 8] звернули увагу, що активи чинять низку позитивних ефектів на рівень добробуту домогосподарства. Вони є не тільки буфером на випадок негативних непередбачуваних подій, що допомагає «згладжувати» споживання у разі їх настання, але і ресурсом, що може бути витрачений на купівлю майна, предметів довготривалого вжитку або інструментів. Це може забезпечити шлях для виходу з «пастки бідності». Активи також можуть бути спрямовані на покращення людського капіталу через оплату освітніх послуг для нарощення конкурентоспроможності на ринку праці. Крім цього, важливий і соціально-психологічний ефект, адже фінансова забезпеченість, по-перше, уможливає планування життя у довготривалій перспективі, формується фінансова самостійність; по-друге, часто бідні родини, які не мають власного житла / фінансової спроможності оплатити навчання, виявляються виключеними з соціального життя.

Як активи розглядаються [7, р. 6–7; 5, р. 27–28]: (1) фінансові активи, за винятком пенсійних заощаджень: готівка, заощадження у формі строкових депозитів, цінних паперів; (2) чисті активи: фінансові активи та нефінансо-

ві активи (власне житло на інвестиції у нерухомість), за вирахуванням боргових зобов'язань (іпотека, кредити на освіту, автомобільні кредити та інші кредити). До нефінансових активів також можуть бути віднесені дорожчозначні предмети мистецтва, антикваріат, колекції марок та рухоме майно, наявна у розпорядженні домогосподарства земельна ділянка тощо.

Врахування наявних у домогосподарства ресурсів дає змогу визначити, по-перше, як довго господарство у разі втрати / різкого зниження доходів зможе протриматися, не перетнувши межу бідності, за відсутності будь-якої фінансової допомоги; по-друге, визначити шанси вирватися з пастки бідності [6, р. 6–7]. Втрата / різке зменшення доходу може бути результатом звільнення з роботи, різкого погіршення стану здоров'я голови домогосподарства, військового конфлікту, інфляції під час економічної кризи тощо.

Якщо домогосподарство не має достатньої кількості ресурсів, аби підтримати споживання на мінімальному рівні (рівні «базових потреб») упродовж певного періоду, коли інші джерела доходу (оплата праці, пенсії, соціальні трансферти) будуть недоступними, воно класифікується як бідне. Переважно [наприклад, 8, 10] береться період у три місяці: сукупні активи на певний період року порівнюються з сукупністю грошей, що еквівалентна 25% річної межі бідності (з коригуванням на розмір домогосподарства).

У дослідженнях критерії бідності за доходами та активами поєднують між собою, що дає змогу виділити особливо уразливу групу – бідних за активами і доходами. Ф. Азпітарте [5, р. 25–26] на основі комбінування цих критеріїв запропонував виділити такі групи:

1. Двічі бідні (*twice poor*) – домогосподарства, які знаходяться за межею бідності за доходами й активами. Вони не володіють достатніми ресурсами і мають недостатній дохід, аби вибратися з пастки бідності.

2. Захищені бідні (*protected poor*) – домогосподарства, чий дохід знаходиться за межею бідності, але за виміром бідності за активами особи не належать до бідних. У такому разі домогосподарство володіє певним «буфером» активів, який може бути використаний для заміни доходу у разі його втрати.

3. Вразливі – небідні (*vulnerable – non-poor*) – домогосподарства, які за виміром бідності за доходами до бідних не належать, але

які не мають достатньої кількості активів, яка захистила б їх у разі втрати доходу.

Крім цього, якщо між рівнем доходів і рівнем активів спостерігається висока кореляція, то це сигнал нерівних можливостей у суспільстві, адже значна частка багатства завжди передається у спадок. Порівнюючи кореляцію між рівнем доходів і багатства у США та Іспанії, Ф. Азпітарте [5] показав, що у США кореляція набагато вища, ніж в Іспанії (0,5 проти 0,18), що свідчить про вищий рівень нерівності в країні.

Досвід досліджень. Однією з проблем під час вивчення бідності за показником активів є відсутність даних про найзаможніші верстви населення, в результаті чого можна отримати доволі викривлену картину про ситуацію розподілу багатства у суспільстві. Для вирішення цієї проблеми можуть бути використані дані декларацій, в яких домогосподарства визначають обсяг всіх наявних активів; також використовують зважування під час аналізу даних.

Незважаючи на це, є низка робіт, в яких була проаналізована бідність за обома критеріям, тобто і за доходами, і за активами. Всі нижчеописані дослідження були проведені у розвинутих країнах. Наскільки нам відомо, подібних досліджень в Україні не проводилося станом на цей момент. Наприклад, А. Брандоліні [6] показав, що залежно від того, який критерій бідності використовується, ранг (місце у рейтингу) країни може змінюватися. Наприклад, в Італії відсоток бідних за доходом був 12,5%, тоді як у Фінляндії – 10,6%; якщо ж розглядати бідність за фінансовими активами, то в Італії частка бідних – 31,7%, у Фінляндії – 49%. У результаті, коли ми використовуємо тільки один критерій, ми отримуємо доволі обмежене уявлення про реальну ситуацію. Це доволі актуально для ситуації в Україні: дослідники враховують винятково доходи/витрати, але не звертають увагу на такий актив, як житло, наявне у значній частці домогосподарств. Причому житло може бути використано не лише для продажу, але і як джерело доходу (коли помешкання здається в оренду), і для підтвердження фінансової спроможності при бажанні взяти кредит у банківській установі.

Д.В. Ротвелл та Р. Хавеман [7] виділили фактори, які впливають на імовірність потрапити у групу бідних за активами. Так, (1) наявність дітей, (2) відсутність житла та (3) відсутність вищої освіти приводять до більшої імовірності потрапити у групу бідних за активами. Було також

виявлено, що бідність за доходами та активами має різний ступінь еластичності за змінами у макроекономічній ситуації: з 1999 по 2005 рр., коли канадська економіка зростала, рівень бідності за доходами впав на 10%; тоді як бідність за активами впала менш ніж на 3%. В іншому дослідженні [10] вже на американських даних також була зафіксована відсутність зв'язку між макроекономічною динамікою та бідністю за активами: за період з 1983 до 2001, коли відповідно до макроекономічних умов у США бідність за активами мала знизитися, вона, навпаки, зросла.

Крім цього, аналіз наявних активів і фінансової поведінки населення дає можливість визначити, яку суму мають регулярно відкладати домогосподарства, аби накопичити на певну «мету», таку як придбання житла або оплата навчання (наприклад, робота [11]). За наявності такої інформації можна оцінити, скільки часу потребують домогосподарства з певними характеристиками (наприклад, домогосподарства, які очолює жінка, які зазвичай є одними з найбільш вразливих), аби подолати межу бідності.

Соціальна політика. Для України однією з проблем вивчення бідності за активами є відсутність даних про повну сукупність активів у громадян. У результаті відсутня основа для проведення коректної соціальної політики, яка була б спрямована на тих, у кого відсутні і доходи у достатній кількості, й активи. По-перше, якщо можна визначити домогосподарства, бідні за обома вимірами, ми можемо перерозподілити потоки соціальних трансфертів та їх користь, зменшивши допомогу домогосподарствам, які володіють певними активами. По-друге, ми можемо спрогнозувати, яка частка домогосподарств потрапить у дуже скрутне становище у разі економічної кризи.

Слід зауважити, що проведення соціальної політики, що базується на бідності за активами, має як своїх прихильників, так і опонентів. Прихильники звертають увагу на те, що традиційний підхід, коли соціальні трансферти надаються у грошовій формі, забезпечує задоволення базових потреб членами домогосподарства, але демотивує їх на накопичення активів і робить залежними від держави. Опоненти [8] звертають увагу, що (1) дохід бідних покриває лише базові потреби, тому здійснення заощаджень буде для них вкрай складним (через відсутність достатнього розміру джерел заощаджень); (2)

якщо бідні без активів будуть отримувати більшу підтримку, ніж бідні з певними накопиченнями, це може привести до того, що останні будуть витратити свої ліквідні накопичення, аби мати можливість бути включеними у соціальні програми; (3) більшого ефекту за параметром охоплення можна досягти, фінансуючи освітні програми, тобто направляючи фінанси на прирощення людського капіталу.

Наскільки нам відомо, в Україні не було проведено жодних експериментальних програм, які би стимулювали заощадження/накопичення серед населення, хоча в подібних програмах є потреба. Як зазначають С.В. Полякова та Т.В. Новосільська [4, с. 28], з початку 2000-х років населення перейшло до моделі поведінки «життя у кредит» від розповсюдженої за радянських часів моделі заощаджень та відтермінованого споживання. Кредитування мало позитивний ефект для економічного зростання, але під час економічної кризи 2008–2009 рр. спричинило появу нової форми бідності за ознакою заборгованості, коли домогосподарства не могли розрахуватися за кредитними зобов'язаннями [2, с. 14]. Крім цього, відсутність накопичень (особливо у ліквідній формі) відіграла значну роль для переселенців з Донбасу. Військовий конфлікт – це типовий приклад ситуації, коли домогосподарство неочікуваною втрачають повністю дохід і можуть сподіватися винятково на наявні у розпорядженні активи. Власне, через відсутність заощаджень, які могли б компенсувати тимчасову втрату доходу, значна частка переселенців з Донбасу та мешканців зони АТО опинилися за межею бідності [2, с. 14].

Висновки. У статті було розглянуто критерій бідності за активами, який в останні роки все більше використовується дослідниками. Вимірювання бідності за активами передусім є актуальним для економічно розвинутих країн, коли проблема бідності у вимірі доходу вже майже подолана і необхідно розробляти нові політики для стимулювання добробуту серед населення. Для України вимірювання бідності за активами дало б можливість, по-перше, скоригувати соціальну політику у напрямі перерозподілу ресурсів на користь найуразливішої групи – бідних за активами та доходами; по-друге, запустити програми, які б стимулювали формування накопичень бідними верствами. Останнє особливо важливо з урахуванням типової для України в останні десятиліття моделі споживання у кредит.

Основна проблема, з якої зіштовхнуться дослідники під час вимірювання бідності за активами в Україні, – це відсутність коректних даних про наявні у розпорядженні домогосподарств ресурси. Найчастіше економісти для вивчення бідності використовують масив даних дослідження «Обстеження умов життя домогосподарств», що здійснюється на регулярній основі службою статистики України. Однак у межах цього дослідження не збираються дані про повну сукупність накопичень (у готівковій і неготівковій формі), про наявне майно та предмети розкоші. Крім цього, у розвинутих країнах дослідники використовують дані податкових декларацій, публічного доступу до яких на даний момент в Україні немає. Таким чином, натепер для України можлива лише часткова оцінка бідності за активами; для повної оцінки бідності за цим виміром необхідним є проведення спеціальних опитувань.

Бібліографічний список:

1. Лібанова Е.М. Бідність населення України: причини, масштаби, наслідки. К. КНЕУ, 2008. 328 с. URL: https://www.idss.org.ua/monografii/2008_bidnist_naselennya.pdf (дата звернення 11.10.2018)
2. Черенько Л.М. Нові форми бідності в Україні: основні прояви та оцінка масштабів явища. Демографія та соціальна економіка. 2015. № 1 (23). С. 11–20. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dse_2015_1_3 (дата звернення 11.10.2018)
3. Харченко Н. Різноманітність аспектів бідності: спроба соціологічного аналізу. Наукові записки НаУКМА. 1999. Т.7: Політологія. Соціологія. С. 38–49. URL: <https://www.kiis.com.ua/materials/articles/poverty.pdf> (дата звернення 11.10.2018)
4. Полякова С. В., Новосільська Т. В. Бідність населення за споживанням: нові виміри. Демографія та соціальна економіка. 2015. № 1 (23). С. 22–31. URL: <https://dse.org.ua/archive/23/2.pdf> (дата звернення 11.10.2018)
5. Azpitarte F. Measuring Poverty Using Both Income and Wealth: a Cross-Country Comparison Between The U.S. and Spain. Review of Income and Wealth. 2012. № 1. P. 24–50. URL: <http://www.roiw.org/2012/n1/24.pdf> (дата звернення 11.10.2018)
6. Brandolini A., Magri S., Smeeding T. Asset-Based Measurement of Poverty. Temi di discussione (Working papers). 2010. № 755. P. 3–31. URL: http://www.bancaditalia.it/pubblicazioni/temi-discussione/2010/2010-0755/en_tema_755.pdf (дата звернення 11.10.2018)

7. Rothwell D., Haveman R. Definition and Measurement of Asset Poverty in Canada. Working paper. 2013. P. 1 – 23. URL: https://www.mcgill.ca/sociology/files/sociology/david_rothwell_oct_30_2013.pdf (дата звернення 11.10.2018)
8. Jackson A. Asset-Based Social Policies – A “New Idea” Whose Time Has Come? 2004. URL: <https://maytree.com/wp-content/uploads/452ENG.pdf>. (дата звернення 11.10.2018)
9. Coudouel A., Hentschel J., Wodon Q. Poverty measurement and analysis. A Sourcebook for poverty reduction strategies. Volume 1: Core Techniques and Cross-Cutting Issues / ed. Klugman J. Washington, DC: The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank, 2002. P. 27–74. URL: <http://documents.worldbank.org/curated/en/156931468138883186/pdf/2980000182131497813.pdf> (дата звернення 11.10.2018)
10. Haveman R., Wolff N. The Concept and Measurement of Asset Poverty: Levels, Trends and Composition for the U. S., 1983-2001. Journal of Economic Inequality. – 2004. – № 2. – P. 1–33. URL: https://www.ssc.wisc.edu/irpweb/initiatives/trainedu/igrfp/readings04/haveman_wolff.pdf (дата звернення 11.10.2018)
11. Nam Y., Lee Y., McMahon S, M. Sherraden M. New Measures of Economic Security and Development: Savings Goals for Short-Term and Long-Term Economic Needs. CSD Working Papers. 2014. No. 14-28. P. 3–23. URL: https://openscholarship.wustl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1054&context=csd_research. (дата звернення 11.10.2018)
4. Poliakova, S. V., Novosilska, T. V. (2015) “Population Consumption Poverty: New Measuring”, Demography and Social Economy, vol. 1, no. 23, pp. 22 – 31, available at: <https://dse.org.ua/archive/23/2.pdf> (Accessed 11 October 2018)
5. Azpitarte, F. (2012) “Measuring Poverty Using Both Income and Wealth: a Cross-Country Comparison Between The U.S. and Spain”. Review of Income and Wealth, no.1. P. 24–50, available at: <http://www.roiw.org/2012/n1/24.pdf> (Accessed 11 October 2018)
6. Brandolini, A., Magri, S., Smeeding, T. (2010) “Asset-Based Measurement of Poverty”, Temi di discussione (Working papers), no. 755. P. 3–31, available at: http://www.bancaditalia.it/pubblicazioni/temi-discussione/2010/2010-0755/en_tema_755.pdf (Accessed 11 October 2018)
7. Rothwell, D., Haveman, R. (2013) “Definition and Measurement of Asset Poverty in Canada”, Working paper, P. 1 – 23, available at https://www.mcgill.ca/sociology/files/sociology/david_rothwell_oct_30_2013.pdf (Accessed 11 October 2018)
8. Jackson, A. (2004) “Asset-Based Social Policies – A “New Idea” Whose Time Has Come?”, available at <https://maytree.com/wp-content/uploads/452ENG.pdf> (Accessed 11 October 2018)
9. Coudouel, A., Hentschel, J., Wodon, Q. (2002), “Poverty measurement and analysis”, A Sourcebook for poverty reduction strategies. Volume 1: Core Techniques and Cross-Cutting Issues (ed. Klugman J.), The International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank, Washington, DC, USA, pp. 27 – 74, available at: <http://documents.worldbank.org/curated/en/156931468138883186/pdf/2980000182131497813.pdf> (Accessed 11 October 2018)
10. Haveman, R., Wolff, N. (2004) “The Concept and Measurement of Asset Poverty: Levels, Trends and Composition for the U. S., 1983-2001”, Journal of Economic Inequality, no. 2, P. 1–33, available at: https://www.ssc.wisc.edu/irpweb/initiatives/trainedu/igrfp/readings04/haveman_wolff.pdf (Accessed 11 October 2018)
11. Nam Y., Lee Y., McMahon S, M. Sherraden M. (2014) “New Measures of Economic Security and Development: Savings Goals for Short-Term and Long-Term Economic Needs”. CSD Working Papers, no. 14-28, P. 3–23. URL: https://openscholarship.wustl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1054&context=csd_research. (Accessed 11 October 2018)

References:

1. Libanova, E.M. (2008) Bidnist naselennia Ukrainy: prychny, masshtaby, naslidky [Poverty of population of Ukraine: reasons, scale and consequences]. K. KNEU, Kyiv, Ukraine, available at: https://www.idss.org.ua/monografii/2008_bidnist_naselennya.pdf (Accessed 11 October 2018)
2. Cherenko, L.M. (2015), “New Forms of Poverty in Ukraine: Key Manifestations and Evaluation of Scale of the Phenomenon”, Demography and Social Economy, vol. 1, no. 23, pp. 11 – 20, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dse_2015_1_3 (Accessed 11 October 2018)
3. Kharchenko, N. (1999), “Variety of poverty aspects: an attempt of sociological analysis”, Naukovi zapysky NaUKMA, vol. 7, pp. 38–49, available at: <https://www.kiis.com.ua/materials/articles/poverty.pdf> (Accessed 11 October 2018)

Veremchuk A.V.

Postgraduate Student
Ptoukha Institute for Demography and Social Studies
of the National Academy of Sciences of Ukraine

ASSET-BASED POVERTY MEASUREMENT: THEORY AND PRACTICE OF INDICATOR USAGE

The article is devoted to the topic of monetary indicators for poverty measurement, to be more precise – asset-based measurement of poverty. When it comes to identification of poverty based on asset criterion, the main question for the researchers is whether households have sufficient amount of assets that can be used if income drops significantly or is not received by household members during a short period of time. Income reduction can occur in case of health problems, experienced by the household head, war conflict or job loss due to the recession. In all mentioned situations, assets can be a safety cushion for households, helping them to support the level of consumption that covers basic needs and preventing downward mobility. Another question in focus when poverty is measured by asset indicator is the identification of a time needed for households to escape from poverty trap and how much they should save to do it (as savings is one of the main types of assets). It should be noted, that according to the research results, not only top income deciles representatives save – poor can also save money and it can be a way for them to move to lower middle-income class.

In this article, the concept of poverty by assets was defined as an absence of financial and non-financial assets that can be used by households for financing consumption in the period of significant income drop or absence of income. The author showed the advantages of usage of assets-based poverty criterion in combination with the criterion of poverty by income by summing up the results of studies, in which mixed approach (assets and income) to poverty measurement was used. Additionally, the author described the main pros and cons of usage of assets-based poverty criterion for social policy construction and implementation and the main problems of measuring poverty by asset criterion in Ukraine.